

Spataderen, Varices, Besenreiter, Takkebosvenen

Wat zijn het ?

Aderen zijn de bloedvaten die zorgen voor de terugstroom van het bloed naar het hart. De slagaderen vervoeren het bloed van het hart naar de weefsels.

Spataderen zijn verwijdde aderen en komen meestal aan de benen voor. Er wordt van spataderen gesproken wanneer aan de benen duidelijk zichtbare blauwe en verdikte, meestal kronkelig verlopende, aderen aanwezig zijn.

Hoe zien ze eruit ?

Kleine spataderen

De kleine spataderen komen vaak in kluwens voor en worden ook wel 'takkebosvenen' genoemd. Verreweg de meeste spataderen zijn van dit type en geven meestal geen klachten. Wel kunnen de spataderen als cosmetisch storend worden ervaren.

Middelgrote spataderen

Deze zijn tot enkele millimeters dik en kunnen vele centimeters lang zijn. Ook deze spataderen geven meestal alleen cosmetische klachten.

Grote spataderen

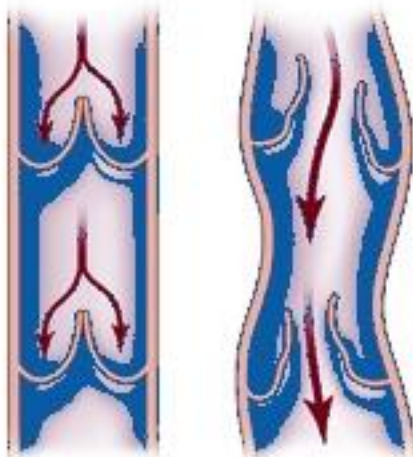
Deze spataderen zijn vaak dikke 'kabels'. De bekendste is die aan de binnenzijde van het been loopt (deze grootste uitwendige ader aan het been heet officieel de Vena Saphena Magna). Zelfs deze heel dikke spataderen hoeven niet altijd klachten te geven, maar als er klachten zijn kunnen deze bestaan uit: moe, loom en zwaar gevoel, rusteloze benen, pijn bloeden uit de spatader (bijvoorbeeld na stoten).

Wanneer er sprake is van klachten is het van belang om verder onderzoek naar de spataderen te laten doen.

Wie krijgt ze ?

Een aantal factoren is van belang bij het ontstaan van spataderen:

Erfelijke aanleg

Normale ader   Spatader

Spataderen zijn vaak erfelijk. Door aangeboren zwakte van de vaatwanden van de aderen kunnen spataderen ontstaan. Doordat de mens rechtop staat komt onder invloed van de

zwaartekracht vooral veel druk te staan op de wanden van de aderen in de (onder)benen. Normaal gesproken wordt de druk van de 'kolom' bloed op de vaatwanden opgevangen door de klepjes in de aderen. Wanneer de vaatwanden niet stevig genoeg zijn kunnen de klepjes in de aders niet goed functioneren en vermindert of verdwijnt de functie ervan.

Staan

Mensen die (beroepshalve) veel moeten staan hebben een verhoogde kans op het ontwikkelen van spataderen.

Geslacht

Vrouwen ontwikkelen vaker spataderen dan mannen.

Zwangerschap

Tijdens de zwangerschap kunnen om verschillende redenen spataderen ontstaan: De veranderde hormoonspiegels kunnen tijdens de zwangerschap de vaatwanden slapper maken. Door de groeiende baarmoeder kan de terugstroom van bloed uit de benen naar het hart minder goed plaatsvinden: er is in feite sprake van een soort stuwning in de benen. Tijdens de zwangerschap is de hoeveelheid circulerend bloed bij de moeder groter. De kans op het ontwikkelen van thrombose is tijdens de zwangerschap groter.

Thrombose

Bij thrombose ontstaat een bloedstolsel in de aders (meestal in de diepe aders). Dit kan vele oorzaken hebben.

Wanneer het stolsel is verdwenen zijn meestal ook de klepjes verdwenen op de plek waar de thrombose zat. Omdat de klepjes nu ontbreken ontstaat een hoge druk op de klepjes in de ader onder dit punt. Deze klepjes kunnen hierdoor ook weer stuk gaan. Langerzamerhand ontstaat een lang stuk ader dat geen functionerende klepjes meer heeft. Doordat de druk kan worden doorgegeven naar de oppervlakkig gelegen aders kunnen deze ook gaan verwijden: er zijn spataders ontstaan. Deze spataderen gaan meestal gepaard met andere afwijkingen aan de huid de het gevolg zijn van een gestoorde bloedafvoer, zoals donkere vlekken, eczeem en oedeem bij de enkels. Dit kan het voorstadium zijn van een open been.

Is er verder onderzoek nodig?

Voordat de behandeling plaatsvindt is het belangrijk dat eerst wordt vastgesteld om welke vorm van spataderen het gaat. Vaak kan de dermatoloog of chirurg al met het blote oog zien of verder onderzoek nodig is. In veel gevallen is dit aanvullend onderzoek zinvol.

De belangrijkste aanvullende onderzoeken zijn:

Doppler onderzoek

Bij doppler wordt gebruik gemaakt van ultrageluidgolven waarmee de stroming van het bloed in de aderen hoorbaar kan worden gemaakt. Het is een snel en eenvoudig onderzoek en kan al tijdens het eerste bezoek aan de polikliniek worden uitgevoerd.

Duplex onderzoek

Wanneer de arts met de Doppler-techniek onvoldoende informatie over de toestand van de aders kan verzamelen kan een Duplex onderzoek worden verricht. Duplex lijkt sterk op Doppler onderzoek. Het verschil is dat de bloedstroom in plaats van hoorbaar, zichtbaar kan worden gemaakt. Het voordeel is dat eventuele lekkende kleppen in de aders beter kunnen worden opgespoord.

Hoe worden ze behandeld?

Sclerocompressie ('dichtspuiten')

Door een soort 'lijm' in de spatader te spuiten en de ader dan dicht te drukken, wordt de spatader afgesloten en uiteindelijk door het lichaam zelf opgeruimd. In de praktijk komen vooral de kleine en middel-grote spataderen hiervoor in aanmerking. Na het inspuiten moet gedurende een bepaalde periode (meestal 1-2 weken) een drukverband om het been worden gedragen, eventueel gecombineerd met een elastische kous.

Sclerocompressietherapie wordt uitgevoerd door dermatologen en chirurgen.

Operatie ('strippen')

De grote spataderen kunnen door de chirurg operatief verwijderd worden. Meestal gebeurt dit door op twee of meer punten in het verloop van de spatader het bloedvat bloot te leggen, er een draad door te voeren, en de spatader binnenstebuiten uit het been te trekken. De behandeling wordt uitgevoerd onder algehele anaesthesie of onder verdoving d.m.v. een 'ruggeprik'. Door deze behandeling verdwijnen soms ook kleinere spataderen die uitmondden in de grote spatader. Wanneer dit niet gebeurt kan eventueel alsnog sclerocompressietherapie worden uitgevoerd. Na de behandeling is het noodzakelijk gedurende enkele weken een aangemeten elastische kous te dragen.

Endoveneuze Lasertherapie (EVLT)

De endoveneuze lasertherapie is een belangrijke nieuwe ontwikkeling op het gebied van spataderbehandelingen. Deze behandeling zal in de nabije toekomst ongetwijfeld een belangrijk deel van de spataderoperaties gaan vervangen. Met deze behandeling is het niet meer nodig de hele spatader uit het been te strippen, maar wordt hij op elegante wijze van binnenuit dichtgelaserd. Het grote voordeel is dat er meestal geen narcose nodig is, want de te behandelen spataderen kunnen met lokale verdoving worden behandeld. Via een kleine snede door de huid wordt een dunne laserdraad in het bloedvat aangebracht. Met behulp van het laserlicht wordt het bloedvat gesloten. Vervolgens worden de resten van het uitgeschakelde bloedvat worden door het lichaam opgeruimd.

VNUS closure procedure

De VNUS closure is een moderne en beproefde methode om grotere spataderen te

verwijderen. Het wordt gerekend tot de minimaal invasieve behandelingen waarbij de spatader wordt behandeld terwijl tegelijkertijd slechts maar een enkele kleine snede in de huid hoeft te worden gemaakt. Na het maken van de kleine snede wordt een behandelkatheter in de ader opgevoerd. Met echoapparatuur wordt vervolgens gecontroleerd of de katheter goed in de spatader ligt. Vervolgens worden hoogfrequente radiogolven door de katheter uitgezonden die zorgen voor verhitting en krimpen van de spataderwand. Door de katheter geleidelijk terug te trekken kan zo de hele spatader gesloten worden.

Het betreft een korte behandeling (30-60 minuten) en de resultaten zijn goed. De VNUS closure therapie wordt in Nederland in tientallen ziekenhuizen en particuliere klinieken uitgevoerd.

Ambulante flebectomie van Müller

In feite is dit dezelfde techniek die wordt gebruikt bij het 'strippen', alleen wordt dit toegepast bij kleinere spataderen die noch voor de sclerocompressietherapie als voor het klassieke strippen in aanmerking komen. Ambulante flebectomie is vooral geschikt voor middelgrote spataderen bij de knie en op de voetrug. Een belangrijk voordeel is dat de therapie onder lokale verdoving kan worden uitgevoerd. De therapie wordt vooral uitgevoerd door dermatologen en wordt de laatste jaren in Nederland in toenemende mate toegepast.

Transcutane Lasertherapie (TCLT)

De allerkleinste spataderen (takkebosvenen of besenreizen) reageren niet altijd even goed op sclerocompressietherapie. Sinds kort kunnen deze kleine spataderen goed worden behandeld met laser. Vroeger konden lasers (en flitslampen) te weinig energie opbouwen voor een succesvolle behandeling. Ook in Nederland zijn lasers in gebruik die krachtig genoeg zijn om takkebosvenen te behandelen.

Waar kan ik spataderen laten behandelen?

In de meeste ziekenhuizen zijn specialisten die spataderbehandelingen uitvoeren. In enkele ziekenhuizen in Nederland wordt speciale aandacht geschonken aan de behandeling van spataderen in multidisciplinaire behandelteams. In deze teams wordt door dermatologen en chirurgen samen een op de individuele patiënt toegesneden behandelplan opgesteld en beschikt men over alle moderne behandelmogelijkheden. In deze teams wordt ook meestal uit oogpunt van patiëntvriendelijkheid geprobeerd het vaatonderzoek en de behandeling kort na elkaar uit te voeren.

Het inspuiten van spataderen gebeurt in vrijwel alle dermatologische klinieken in Nederland: en overzicht vind u hier.

Hoe voorkóm ik spataderen?

Lang staan werkt het ontstaan van spataderen in de hand. Het is belangrijk om veel te

bewegen. Vooral die oefeningen waarbij de kuitspier regelmatig wordt aangespannen zijn bevordelijk voor een goede bloeddorstrooming en drukvermindering in het adersysteem. Lopen en fietsen zijn daarom goede vormen van beweging. Mensen die aanleg hebben tot het krijgen van spataderen kunnen uit voorzorg elastische compressie kousen (steunkousen) dragen op momenten dat zij veel moeten staan of zitten.